

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Venerabilis Patris D. Hludowici Blosii Abbatis Lætiensis
Ordinis S. P. N. Benedicti Tomus Posterior Margaritum
Spirituale**

Blois, Louis de

Monasterii Campidonensis, 1672

Collyrii Hæreticorum Libri posteris

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45885](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45885)

collyrii
Hæretico-
rum
Lib. II.

COLLYRII
HÆRETICORUM
LIBER POSTERIOR.

CAPUT I.

De arrogantia & impiis dogmatibus hæreticorum hujus temporis. Estq; synopsis disputationum hujus libri.

1. Enumerat præcipuas hæreses hujus temporis, quas postea singulas per ordinem confutat.
2. Hæretici negant, quidquid illi displicet: & quoscumque possunt, illaqueant.

1. **P**ROFECTO, dum ego arrogantiam & impietatem hæreticorum ævi nostri memoria repeto, lacrymas continere vix possum. ^a Ipsi enim obtemperare Ecclesiæ nolunt: subesse ejus Præsulibus modis omnibus recusant. Summi Pontificis (qui supremus Christi Vicarius est) primatum nihili æstimant. Apostolicæ Sedi petulanter insultant. Monstruosæ confusionis sectatores, divinæ ordinationis insectatores, visibilem Ecclesiam sine visibili capite in terris esse volunt. ^b Inter laicos & Clericos nihil discriminis constituunt: in sanctum Sacerdotium ceterosque Ordines sacros contumeliosi sunt. ^c Sacramentalem salutiferamque exomologesim, quam coram Sacerdote, peccata nostra aperiendo atque enumerando, facimus, explodunt & exhibitant.

Deplorat
& recenset
hæreses
præcipuas
nostri
temporis
numero
sedem
dein
capitula
ordine
refutandas.
a. Refutatur
Cap. 2.

b cap. 3.

cap. 4.

^d Blasphemiæ acervos in illud divini amoris omniumque bonorum fontem sacram Eucharistiam, & in cæleste illud Missæ Sacrificium, in illa inquam ineffabilis dignitatis mysteria, barbara paganicaque irreverentia cogerunt. ^e Sanctæ Unctionis Sacramentum, quod fidelibus morti vicinis ministratur, tanquam rem inanem irrident atque rejiciunt: imò verò plerique ex eis consecratum Oleum calcis suis inungendis (ò scelus nefandum!) jam adhibuisse perhibentur. ^f De præcellentiſſimæ Deiparæ virginis Mariæ dignitate, quantum possunt derogant. ^g Cultum ei impensum, & venerationem Sanctis Beatisque cæli civibus exhibitam, insolentissima temeritate damnant; eos non debere invocari insipientissimè deblaterant, ^h eorum honorandas imagines templis ejiciunt. ⁱ Purgatorium fabulam dicunt: unde etiam pro defunctis orandum esse negant. ^k Proterva dicacitate & ritu usum Aquæ benedictæ ac cereorum, externosque ritus & dies festos in Ecclesia Dei receptos incessunt. ^l Arbitrium hominis liberum non esse, & fidem sine bonis operibus ad salutem sufficere ganniunt. ^m Monachismum detestantur: eum novum hominem commentum esse dicunt. ⁿ Nuptias ira laudant, ut virginitati detrahant. Hominem non posse continenter vivere, ob idque non debere continentiam vovere, pronuntiant: & si quis

CAPUT II.

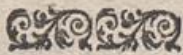
*De obedientia præstanda Ecclesie
atque Antistitibus, & de Summi
Pontificis Sedisq; Apostolicæ pri-
matu.*

1. Proprium esse hæreticorum, Summi Pontifici primatum negare, docet S. Cyprianus.
2. B. Anacleti assertio & probatio primatus Romani ex Scripturis.

collyrii si quis illam voverit, ac postea vo-
rum violaverit, nihil talem offendisse,
nihil in Deum peccasse iudicant. Incesta
Sacerdotum, Monachorum, ac Virginum Deo
sacratarum connubia approbant. p
Cap. 16 Cælibatum omnemque carnalium
voluptatum abstinentiam parvipendunt. q
Cap. 17 Libertatem carnis, libertatem Evangelicam
appellant.

2. Breviter, quidquid eis libet, etiam licere putant: atque ita rabie
quodam correpti, suas animas in gehennam
confidenter præcipitant. Magnum illis studium
est, quàm plurimos in eandem secum
perditionis massam illicere: & ubi
aliquem veneno pestiferæ persuasionis
infecerint, tum mirificè exultant atque
gloriantur. Ajunt talem jam verè illum
informatum, feliciterque immortalis
semine verbi Dei renatum esse. Deus
bone, in quæ tempora incidimus nos!
Quàm indignè hoc nostro sæculo
ab istiusmodi hæreticis profanantur
omnia! Quanta ipsi feritate in
sponsam Christi Ecclesiam debacchantur!
Sed operæ pretiū est, ut adversus
impiam eorum temeritatem, præter illa
quæ supra in medium protulimus,
adhuc aliqua breviter adducamus.

* * *

CHRISTIANOS omnes debere
obedire Ecclesie, debere subesse
ejus Antistitibus, abundè iu-
prà in priori Libro fuit demon-
stratum. Quòd autem hæretici
primatum Summi Pontificis &
eminentiam Sedis Apostolicæ de-
spiciunt atque impugnant, hoc
faciunt quòd sibi proprium est.
Nam beatus Dei Martyr Cyprianus
scribens ad S. Cornelium, ita
loquitur: *Non aliunde hæreses ob-
orte sunt, aut nata schismata, quàm
inde quòd Sacerdoti non obtemperatur,
nec unus in Ecclesia ad tempus
iudex vice Christi cogitur.*

De ipso Supremo Pontificis &
Sedis Apostolicæ primatu sanctus
Anacletus Petri Apostoli discipulus,
in quadam Epistola sua scribit
hunc in modum: *Sacro sancta
Romana & Apostolica Ecclesia non
ab Apostolis, sed ab ipso Domino
Salvatore nostro primatum obtinuit
& eminentiam potestatis super uni-
versas Ecclesias, ac totum Christia-
ni populi gregem assecuta est, sicut
ipse beato Petro Apostolo dixit: Tu
es Petrus, & super hanc petram edi-
ficabo Ecclesiam meam, & porta in-
feri*

1. Summi Pontifici primatum semper assertur hæretici, teste S. Cypriano.

2. S. Anacletus primatum Pontificis adstruit.

Matt. 16

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

feri non prævalebunt adversus eam: & tibi dabo claves regni celorum, & quacunque ligaveris super terram, erunt ligata & in calo; & quacunque solveris super terram, erunt soluta & in calo. Adhibita est etiam societas in eadem Romana urbe beatissimi Apostoli Pauli vasis electionis, qui uno die, uno quoque tempore, gloriosa morte cum Petro sub Principe Nerone decertans coronatus est; & ambo sanctam Romanam Ecclesiam consecrarunt, aliisque omnibus urbibus totius mundi, eam sua presentia atque venerando triumpho præulerunt. Et paulo infra idem Anacletus ait: Inter beatos Apostolos quædam fuit discretio: & licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino est concessum, & ipse inter se id ipsum voluerunt, ut reliquis omnibus præesset Apostolis: & Cephas, id est, Caput, teneret principatum Apostolatus. Hæc Anacletus.

Litteræ, & Apostolorum Canones, & scripta eorum qui cum Apostolis conversati sunt, continent. Beatus Ignatius, Joannis Apostoli discipulus, in Epistola quam scripsit ad Trallianos, inter cetera quibus commendat dignitatem Episcoporum, Sacerdotum, & Diaconorum, ait: Episcopo subiecti estote sicut Domino, Presbyteris subditi estote sicut Apostolis: oportet etiam & Diaconis, qui sunt in ministerio IESU Christi, omni modo placere. Sine ipsis Ecclesia electa non est, neque collectio Sanctorum, neque congregatio sancta. Hæc Ignatius.

Divus Joannes Chrysostomus loquens de Sacerdotibus, præstantiam eorum hujusmodi verbis effert: His, qui terram incolunt, atque in ea versantur, commissum est ut ea quæ in calis sunt dispenserent: datum est, ut potestatem habeant, quam neque Angelis neque Archangelis datam esse voluit Deus. Quid hoc aliud esse dicas, nisi omnem rerum caelestium potestatem illis à Domino concessam? Quorumcunque enim, ait, peccata remisistis, remittuntur eis; & quorumcunque retinueritis, retenta sunt. Rursum ipse Chrysostomus dicit: Cum Sacerdos Spiritum sanctum invocaverit, Sacrificiumque illud horrore & reverentia plenissimum perfecerit, communi omnium Domino manibus assidue pertractato, in quorum illum ordine, quaeso te, collocabimus? Itemque ait: Sacerdotum quidem in terra peragitur, ceterum in celo

CAPUT III.

De discrimine inter laicos & Clericos.

1. Discrimen inter Clericos & laicos, quod illi præsent, hi vero subsint, in rebus spiritualibus, ex sancto Ignatio.
2. S. Chrysostomus docet, si solis Sacerdotibus convenire auctoritatem remittendi peccata, & Sacrificium offerendi.
3. Laici vocantur aliquando Sacerdotes & Reges, propter internam pietatem, non propter externum officium aut sacrificium.
4. Idem fuerit Clericorum ordines tempore Apostolorum, qui nostro sunt.

1. **D**e discrimine quod est inter laicos atque eos qui Sacris sunt initiati, multa & divinæ

Inter Clericos & laicos

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

rum celestium classem ordinemq; referendum est. Hæc Chrysostomus.

3.
Quo sensu
omni-
do possint
laici Sa-
cerdotes
vocari.
1. Pet. 2.

Omnes quidem Sancti aliquando dicuntur in Scripturis Sacerdotes, propterea quod spirituales hostias offerant Deo: sicut etiam dicuntur Reges, eod quod regant suos affectus: sed non nisi hi qui ab Episcopo consecrantur, externo Sacerdotio fungi possunt.

Idem
Saculo ad
possitio
sacri Or-
dine, qd
dicitur, no
minibus
vocati
quibus
nostra a-
tate, ex
S. Igna-
tio.

Temporibus Apostolorum eadem erant sacrorum Ordinum nomina, quæ modò sunt in Ecclesia. Unde Ignatius in Epistola ad Antiochenos scribit ita: *Saluto sanctum Presbyterum vestrum, saluto sanctos Diaconos, saluto Subdiaconos, Lectores, Cantores, Ostiarios, Laborantes, Exorcistas, atque Confessores.*

CAPUT IV.

De Confessione sacramentali.

1. Confessionis auricularis Sacramentum probatur ex sacra Scriptura:
2. Ex testimonio sancti Clementis:
3. Ex auctoritate clarissima sancti Cypriani.
4. Publica secretorum confessio ab Ecclesia non injungitur.

1. Ex Scri-
ptura cõ-
fessio au-
riculari
ostendit-
ur.

EXOMOLOGESIM sacramentalem à Christo institutam fuisse, certum est, qui Sacerdotibus dedit potestatem absolvendi homines à peccatis, dicens: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.* Neque enim Sacerdos potest remittere peccata sibi incognita. Quare ut per ipsum Sacerdotem concedatur peccatorum absolutio & remissio, necesse est ut per eum qui peccavit, fiat peccato-

rum confessio declaratioque.

Hinc Clemens Petri Apostoli discipulus scribens sancto Jacobo Jerosolymorum Episcopo, inter multa alia quæ se ab ore ipsius Petri accepisse testatur, hæc etiam ponit. *Si forte, inquit, alicujus cor vel livor, vel infidelitas, vel ali- quod aliud malum latenter irrepserit, non erubescat, qui anima sue curam gerit, confiteri hæc ei qui præ- est: ut ab ipso per verbum Dei, & consilium salubre curetur, quò possit integrâ fide & operibus bonis pœnas æterni ignis effugere, & ad perpetua vitæ præmia pervenire.*

3.
Er. S. Cy-
priani, suolentia
sententia.

Cyprianus Martyr in Sermone de Lapsis, verba faciens de his qui corde duntaxat peccaverunt, ait: *Quoniam de ea re vel cogitaverunt, hoc ipsum apud Sacerdotes Dei dolenter & simpliciter confiteantur, exomologesim conscientia sua faciant, animi sui pondus exponant, salutarem medelam parvis licet ac modicis vulneribus exquirant. Et paulò post: Confiteantur singuli, queso vos fratres, delictum suum, dum adhuc qui deliquit in sæculo est, dum admitti ejus confessio potest, dum satisfactio & remissio facta per Sacerdotes apud Dominum grata est.*

4.
Publica
confessio
abrogata.

In publica pœnitentia solebat olim palàm fieri confessio; sed ea consuetudo justè postea abrogata fuit.

collyrii
Hæreti-
corum
Lib. II.

CAPUT V.

De sacrosancta Eucharistia.

1. Realem præsentiam Corporis Christi per transubstantiationem in Eucharistia docet Damascenus, ex verbis Christi; ex fide incarnationis & creationis; ex illustri varicinis Malachia.
2. Eandem doctrinam gravissimis verbis prædicat sanctus Chrysostomus.
3. Non est figura in verbis consecrationis, & verbo substantivo est.
4. Concedere figuram in similibus, est aperire januam absurdissimis erroribus.
5. Fides Catholica de venerabili Sacramento.
6. Adjuvatur exemplis naturalium.

I.
S. Iohannes
Damascenus do-
cet rea-
lem præ-
sentiam
Christi in
Euchari-
stia.
Matth.
26.

BLASPHEMIAS, quibus hæretici sacrosanctam Eucharistiam modò impetunt, vel solus Iohannes Damascenus retundere poterit, qui de illa quarto libro Orthodoxæ fidei loquitur in hunc modum: *Non est figura Corporis & Sanguinis Christi, (absit enim hoc) sed est ipsum Corpus Domini deificatum, ipso Domino dicente,*

Hoc est, non figura Corporis mei, sed Corpus meum: nec figura Sanguinis, sed Sanguis. Et, Caro mea verus est cibus, & Sanguis meus verus est potus. Si volens Deus Verbum factus est homo, & ex sancta semper Virginis puris atque illibatis sanguinibus sibi carnem subsistere fecit; non potest panem Corpus suipsum facere, & vinum Sanguinem? Dixit

*in principio, Producat terra herbam virentem; atq; hætenus, * pluvia facta, terra producit sua germina, & divino adiuta vigorataq; præcepto. Dixit Deus, Hoc est Corpus meum; & Hoc est Sanguis meus; & Hoc facite in meam commemorationem: &*

Genes.

uique omnipotenti ejus præcepto id efficietur. Spiritus sancti operatione hæc super naturam operatur Deus, quod sola fides capere potest. Proinde cum omni timore & conscientia munda atq; indubitata fide accedamus, veneremurq; ipsum tota puritate animi & corporis. Hæc est incruenta illa Hostia, quam ab ortu Solis usq; ad occasum sibi offerri per Prophetam Dominus dicit, Corpus videlicet & Sanguis Christi. Dicitur Communio, & est reverè: quia communicamus per ipsam Christo, & participamus eius carne ac Divinitate, nobisque mutuò per illam communicamus & unimur. Hætenus Damascenus,

Divus Iohannes Chrysostomus libro tertio de Sacerdotio scribit in hæc verba: *Dum conspicias Dominum immolari, Sacerdotem sacrificio incumbere, precariq; de super, & turbam omnem pretioso illo Sanguine rubescere, etiamne te adhuc inter mortales versari atque in terra consistere censes? ac non potius repente in calos transferris, omnemq; cogitationem carnis abiciens, nudo animo, mente pura circumspicias que in celo sunt? O magnum miraculum! O magnum Dei erga humanum genus benevolentiam! &c.*

Hæretici verba illa Domini, *Hoc est Corpus meum*, hæc satanica interpretatione depravant. Verbum, inquit, est debet reddi per Verbum significat: ut sit sensus, *Hoc significat Corpus meum*; quemadmodum ibi, *Petra erat Christus*, id est, significabat Christum.

collyrii
Hærci-
corum
Lib. II.
si pas-
tin in Eu-
charistia
i. Cor.
40.

stum. O impietatem detestanda ! Atqui Paulus figuratè dicens, *Petra erat Christus*, non asserit Christum esse petram corpoream, sed petram spiritualementem : id quod verba ejus mox præcedentia testantur, dum dicit, *Bibebant autem de spiritali, consequente eos petra.*

4. Si liceret in explanatione Scripturarum ita abuti Verbo substantivo, latissima pareret via ad inauditas hæreses suscitandas. Et quid stolidius absurdiusque foret, quàm dicere, sententiam hanc, *Ego sum pastor bonus*, sic esse interpretandam, Ego significo pastorem bonum, vel, Figura sum pastoris boni? Non minùs ineptum impiumque fuerit, dicere, verba illa Dominica, *Hoc est Corpus meum*, sic esse reddenda, Hoc significat Corpus meum, aut, Hoc est figura Corporis mei.

5. Nos Ecclesiæ filii firmissimè credimus, sub specie panis Corpus Christi non minùs verè esse in Eucharistia, quàm est in cælo. Credimus, ad prolationem sacratissimorum verborum, virtute divina, non Sacrificantis merito, panem vinumque converti in Corpus & Sanguinem Christi; adesse verum Corpus Domini in altari cum numerosa Angelorum multitudine, & tamen ipsum idem in cælo ad dexteram Patris permanere.

6. Incomprehensibilia sunt ista. Fit ita, quia Deus vult ita, Deus ita instituit. Sanè si sensibili ex-

emplo hic uti licet, agnoscimus verbum ab homine prolatum & integrum audientium auribus excipi, & nihilominus integrum in proferente manere: iridem figuram hominis in objectis speculis efformari, & tamen ab homine non recedere.

CAPUT VI.

De Sacramento Unctionis infirmorum.

1. Sacramentum extrema Unctionis ex Epistola B. Jacobi evidentissimè probatur.
2. Institutum fuit ad alleviationem animæ, & (quando expedierit) etiam corporis.
3. Hujus usum in Ecclesia frequentissimum & antiquissimum.

SACRAMENTUM Unctionis, quod à Christo institutum infirmis administratur, Jacobus Apostolus promulgavit, sic scribens: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.*

Vir eximia & sanctitate & doctrina conspicuus Hugo à sancto Victore, libro secundo de Sacramento, colligit ex prædictis Jacobi Apostoli verbis, hoc Sacramentum duplici ex causa institutum fuisse: nempe ad peccatorum remissionem, & ad corporalis infirmitatis allevationem. Vbi etiam ait: *Qui hanc Unctionem fideliter & devotè percipit, per eam sine dubio & in corpore & in anima*

Bbbb 2

alle-

rati de
voce &
speculo.

1.
S. Jacobi
clarissimè
docet Sa-
cramen-
tum Un-
ctionis
infirmorum.
lac. 5.

2.
Alleviatio
animæ,
& (quã-
do expe-
dit) etiam
corpore, te-
te Hugo-
ne Victo-
riano.

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

alleviationem consolationemq; accipere meretur, si tamen expedit ut in utroque alleviatur. Quod si forte corporis sanitatem atque valetudinem habere illi non expedit, illam procul dubio, quæ est anima, sanitatem & alleviationem in hujus Unctionis perceptione acquirit. Hæc ille.

3.
Semper
fuit ejus
usus in
Ecclesia.
Marc. 6.

Sancta consuetudo ungenti infirmos Oleo consecrato, semper in Ecclesia Dei sub novo Testamento fuit observata. Nam & in Evangelio legimus Apostolos oleo unxisse infirmos. Hujus unctionis meminit S. Chrysostomus tertio libro de Sacerdotio. Innocentius quoque, qui ante mille & centum annos universali Ecclesie præfuit, primus hujus nominis Pontifex Summus, in Epistola quam ad Decentium Eugubinum Episcopum scripsit, præclare de hac Unctione differit.

CAPUT VII.

De Deipara Virgine Maria.

1. Beata virgo Maria dignitate & gloria omnes Angelos antecedit.

2. Recte vocatur vita, spes, salus nostra: quia Deum titulos illos, aliosq; similes seruo suis communicat, qui ipsi tamen principaliter competunt.

3. Sanctus Chrysostomus B. Mariam invocet, & Angelicu choru proponit.

4. B. Bernardus eandem ut advocatam in omnibus causis opportunam prædicat.

5. S. Hieronymus Matrem virginem docet.

1.
B. Virgo
Maria
excellit
Angelos
dignitate.

MARIAM veram Dei genitricem non posse satis laudari, omnes pii fatentur. Ejus dignitas, omnium Angelorum dignitatem superat. Nam cum Do-

minum universæ creaturæ generit, ipsa quoque universæ creaturæ Domina est. DELIM virgo concepit, virgo peperit, & post partum virgo inviolata permansit. Merito itaque, juxta ipsius vaticinium, omnes generationes eam dicunt beatam.

Convenienter appellamus eam salutem, vitam, & spem nostram, propterea quod Christus, qui principaliter est salus, vita, ac spes nostra, se per illam nobis dederit, quodque ipsa apud Filium maternâ fiduciâ nobis impetret quæ salutaria sunt. Aegrè ferunt hæretici, quod illam talibus appellationibus prosequamur: sed si scaperent & intelligerent, non ob id indignarentur. Sæpè enim ea quæ attribuuntur DEO Creatori, rectè attribuuntur etiam creaturis: aliter tamen Deo, atque aliter creaturis. Unde Paulus scribens Thessalonicensibus, dicit: *Quæ est nostra spes, aut gaudium, aut corona gloria? nõnne vos anse Dominum?* Et hi ad quos sermo Dei factus est, vocantur dii. Apostoli quoque à Christo dicuntur *lux mundi*. Itidem adoratio invenitur laudabiliter exhibita creaturæ. Nam scriptum est, quod Abraham adoraverit filios Heth, & quod Jacob adoraverit fratrem suum Esau, quodque filii Prophetarum adoraverint Eliseum Prophetam.

In Liturgia Chrysostomi hæc verba de ipsa Maria habentur: *Vere dignum & justum est, glorificare*

adversus blasphemias impuri El-
vidii, insigni libello tutatus est.

latem B.
Maria.

CAPUT VIII.

De veneratione & invocatione
Sanctorum.

1. Honoratur Deus ipse honore illo, quem propter ipsum Sanctum ejus deferimus.
2. Secterius per ipsos aliquid à Deo postulamus, quam per nos ipsos.
3. Poterant alios apud Deum suis precibus adjuvare cum in terra viverent, quantum magis id nunc in caelis recepti poterunt?
4. Cognoscunt enim & audiunt preces ad se factas; quia omnia creata vident in Deo.
5. Propterea S. Basilii, alijq. sancti Patres populum sapè ad eos invocandos hortantur.

DIABOLUS sciens cultum San-
ctorum Deo plurimum pla-
cere, ingentemque utilitatem ad-
ferre fidelibus, eum per hæreticos
abrogare molitur. Si non esset
Deo acceptus honor qui Sanctis
exhibetur, Psalmista lætabundus
non caneret; *Mihi nimis honorati
sunt amici tui DEUS.* Ab ipso Deo
Sancti honorantur, quemadmo-
dum Christus ait; *Si quis mihi mi-*
nistraverit, honorificabit eum Pater
meus qui in caelis est. Num, quæ-
so, eos non venerabimur, quos
DEUS in caelis honorat? Planè
Sanctos colere, est Deum, qui illis
sanctitatem contulit, honorare.
Aliter ipsum DEUM, atque ali-
ter Sanctos colimus: neque e-
nim Sanctis veram illam patriam,
quæ solùm divinæ naturæ com-
perit, exhibemus.

Non potest non eximium fru-
ctum referre is, qui cultui Sancto-
rum deditus est, & eos piè atque
humiliter invocat. Nam sicut di-

1.
Honor de
latu San-
cti ipsi
Deo de-
ferunt,
& in De-
um redit
Psal 118.

2.
Per eos
securius
adimus
Deum
quam
per nos ip-
sos, ut as-
firmat S.
Dionysius.

Collyrij te Deiparam, & semper beatissi-
mam, ac penitus incontaminatam
matrem Dei nostri, honoratiorem
Cherubim, incomparabiliterq. glo-
riosiorem Seraphim, qua circa cor-
ruptionem ipsum Deum genuisti: te
verè Deiparam magnificamus. Ave
Maria, gratia plena, Dominus tecum,
benedicta tu in mulieribus, &
benedictus fructus ventris tui, quo-
niam Salvatorem peperisti anima-
rum nostrarum. Sæpius etiam in
eadem Liturgia verba ista iteran-
tur; Sanctissima, intemerata, super
omnes benedicta, gloriosa Domina
nostra, Deipara & semper virginis
Maria, atque omnium Sanctorum
memoriam agentes, nos ipsos & in-
vicem, atque omnem vitam nos-
tram Christo DEO nostro commen-
damus.

4. Beatus Bernardus inter multa
quæ de eadem Deipara Virgine
scribit, hæc dicit: *In periculo, in
angustiis, in rebus dubiis, Mariam
cogita, Mariam invoca. Non recedat
ab ore, non recedat à corde. Et
ut impetres orationis eius suffragi-
um, non deseras conversationis exem-
plum. Ipsum sequens, non devias;
ipsam rogans, non desperas; ipsam
cogitans, non erras; ipsa tenente,
non corruis; ipsa protegente, non
metuis; ipsa duce, non fatigaris;
ipsa propitia, pervenis.* Hæc Ber-
nardus. Non potest gratus esse
Filio, qui Matris honori detrahit.

5. Mariam post partum perman-
sisse virginem, firmiter credit Ec-
clesia Dei. Unde perpetuam ejus
virginitatem beatus Hieronymus

collyrii
Hæreti-
corum
Lib. I l.
per nosse-
for, ut
affirmat
S. Diony-
sius

vinus ille Dionysius Arcopagita Pauli discipulus, in calce libri de Ecclesiastica hierarchia testatur, Dei † munera convenientissimè petiit, qui per Sanctos illa petiit: qui verò Sanctos despicit, eorumque intercessionem sibi minimè necessarias apud Deum esse judicat, nunquam utiliter consequetur ea que per se ipsum insolenter postulat.

3.
Si in ter-
ris positi
alios ju-
vabant,
cur non
cæli?

Igitur absque aliqua dubitatione credendum est, Sanctos, qui jam æternam beatitudinem sunt adepti, auxilium præstare his à quibus sanctè coluntur. Si enim ipsi Sancti, cum adhuc infirmitate mortalitateque carnis circumdati peregrinarentur à Domino, suis precibus alios juvare poterant, atque juvabant (unde Paulus Romanis scribens ait: *Obsecro vos fratres per Dominum nostrum IESUM Christum, ut adjuvetis me in orationibus vestris ad DEUM; quanto magis id facere possunt & faciunt, quando in cælis Deo intimiùs coniuncti, perfectiorem charitatem, pleniorèque potestatem obtinent.*

Rom. 15

4.
Sancti in
cælo pre-
ces ad se
à terra
suis con-
gnoscunt

Perpicuum autem est, eosdem gloriosos Cæli Cives agnoscere preces nostras propter ineffabilem illam unionem qua Deo felicissimè uniti sunt. Vnde in libro de Cognitione veræ vitæ, qui sub nomine Augustini editus est, ita legimus: *Cum anima nostra aliquid secundum Deum desiderant,*

† Nota. Lector, hæc quidem esse ipsissima verba S. Dionysii, sed ex fusiore ipsius discursu contracta & extracta.

& hoc sibi per Sanctos dari, sive corde, sive lingua, sive voce postulant: anima Sanctorum (quibus est idem audire quod videre, & è converso) desiderata eis à Deo impetrant.

Basilii Magnus, attendens prædictam unionem, qua Beati unijuntur Deo, in libro quem de Vera virginitate edidit, de sanctorum Patrum spiritibus hæc dicit: *Nullus ex his est, qui non singula ubique consideret: etsi enim oculis carnis minimè conspicui sunt, incorporeis tamen obrutibus ad agnitionem complectuntur omnia & comprehendunt.* Ipse Basilii, itemque Chrysostomus, & ceteri Theologi sancti, conciones de Martyribus habuerunt, in quibus auditores suos hortabantur, ut solemnitates ipsorum Martyrum pia animi alacritate celebrarent, eorum sacras Reliquias religiosè venerarentur, ad eos tanquam ad præsentissimos auxiliores semper confugerent.

De Imaginibus Sanctorum.

1. Infert ex præcedentibus, rectè à nobis coli Imagines Sanctorum.
2. Neg. id in veteri lege prohibebatur, sed tantum non colerentur tanquam dii.
3. Concilium Nicenum II. explicuit & delevit cultum licitum imaginum sacrarum in Ecclesia.

Si justum est, ut Sanctos incorruptionis munere donatos, & cum Christo regnantes colamus, rectè etiam eorum imagines honoramus, ipsi que proclimamus; cum honorum imagini impensus referatur semper in suum exemplar, id

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

id est, in id unde imago deducta est, & quod ipsa repræsentat; neque enim materiam ex qua imago facta est, veneramur.

2. *Cultus idolatri*
Nam Deus in Exodo, & Deuteronomio, vel aliis veteris Testamenti locis, vetans fieri sculptilia & similitudines, non omnino damnat imagines, sed prohibet, ne illis tanquam diis per idololatriam adoratio deferatur. Nā Cherubim obumbrantia propitiatorium ab ipso Deo iussus est facere Moyses.

3. *Nicenum Concilium*
Divorum imagines, libri simpliciorum sunt: sed & eruditi atque sapientes qui que ex illarum aspectu non parum proficiunt. Hinc pluribus jam Conciliis approbatus fuit in Ecclesia usus sanctorum imaginum. Secundi Concilii Niceni verba hæc sunt: *Fa-*
temur unanimiter, nos Ecclesiasticas consuetudines retinere velle, quarum de numero est imaginum effiguratio. Et paulò infra: Nos regiam viam incedentes, & sanctorum divinorumq; Patrum nostrorum doctrina insistentes, atq; Catholica Ecclesie (in qua Spiritus sanctus habitat) traditionem observantes, definimus, cum omni diligentia & cura venerabiles sanctasq; imagines in templis sanctis collocandas, habendasq; tum in sacris vasis & vestibus, tum in parietibus & tabulis, in adibus privatis, & viis publicis: quò scilicet per hanc imaginum inspectionem omnes, qui contemplantur, ad prototyporum memoriam & recordationem atque desi-

derium veniant, illisq; salutationem & honorariam adorationem exhibeant. In eodem Concilio Niceno citantur verba divi Basilii, dicentis: *Historias imaginum Sanctorum honoro & palàm adoro, & hoc enim nobis traditum est à sanctis Apostolis.* Ubi ipse Basilius intelligit adorationem reverentiæ, non autem illam adorationem latriæ, quæ Deo tantum debetur.

CAPUT X.

De Orationibus, quæ pro fidelibus defunctis fiunt, sive de Purgatorio.

1. *Oratio pro defunctis probatur ex Scriptura.*
2. *Ex Liturgia apud S. Dionysium Areopagitam.*
3. *Ex Missa S. Chrysostomi, & aliorum sanctorum Patrum dicta.*
4. *Inde sequitur dari purgatorium, in quo sint anime, pro quibus oratur.*
5. *Præterea ex verbis Christi, crebris revelationibus, & somnii fide Ecclesie.*

HÆRETICIS Purgatorium esse negantibus, reclamant hæc divinæ Scripturæ verba: *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.*

Dionysius Areopagita, Pauli Apostoli discipulus, capite ultimo libri de Ecclesiastica hierarchia, apertè declarat, Pontificem ex traditione Apostolorum fundere preces pro fidelibus defunctis; ubi inter cetera dicit: *Venerandus Antistes precem sacram suam per mortuum peragit. Precatur oratio illa divinam clementiam, ut cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto, eumq;*

1. *Orationem pro defunctis commendat Scriptura, 2. Mach. 12.*

2. *Et Liturgia verbi S. Dionysii Areopagita.*

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

*eumq; in luce statuat & regione vi-
vorum, in sinibus Abrahæ, Isaac &
Jacob, in loco unde aufugit dolor, &
tristitia, atque gemitus. Hæc ille.*

3.
Sicut &
SS. Ioan-
nes Chry-
sostomus,
Gregori-
us Nyss-
enus, &
Ioannes
Damas-
cenus.

Itidem beatus Joannes Chryso-
stomus, Gregorius Nyssenus, & a-
lii quamplures asserunt, ab Apo-
stolis sancitum fuisse, ut Sacerdos
in Missæ Sacrificio memoriam fi-
delium defunctorū agat: id quod
Joannes Damascenus abundè do-
cet in Sermone quem de Defun-
ctis scripsit. Unde etiam in Li-
turgia Chrysostomi legimus hanc
precationem: *Honorabilium, in-
corporearum, supercaelestiumq; Po-
testatum, & sancti Prophetae Prae-
cursoris ac Baptiste Joannis, sancto-
rumq; Apostolorum gloriosissimo-
rum, atque omnium Sanctorum tuo-
rum supplicationibus respice nos
Deus, & memento omnium qui in re-
surrectionis vitæq; æternæ spe obdor-
mierunt, eosq; fac requiescere ubi
cernitur lumen vultus tui. Hæc ibi.*

4.
Non ora-
retur pro
mortuis,
nisi esset
Purgato-
rium.

Quòd si pro defunctis oran-
dum est, planè Purgatorium est.
Nam cum neque pro illis qui in
cælum, neque pro his qui in in-
fernum recepti sunt, orare conve-
niat (illi enim non egent, isti ju-
vari non possunt, viventium pre-
cibus) fatendum est, animas eo-
rum defunctorum, pro quibus o-
ramus, neque in cælo neque in
inferno esse; sed esse alibi, ubi ad-
huc purgantur.

5.
Esse Pur-
gatorium
probat
variè.

Nisi quorundam peccatorum
purgatio etiam post mortem, hoc
est, in futuro sæculo heret, Chri-
stus non protulisset istam senten-

tiam: *Quicumq; dixerit verbum, &c. Mat. II*
contra Spiritum sanctum, non re-
mittitur ei, neque in hoc saculo, neq;
in futuro. Innumeræ revelatio-
nes viris feminisque sanctissimis
divinitus factæ, & ipsæ defuncto-
rum animæ, quæ novissimis hisce
temporibus frequenter (Deo ita
disponente) viventibus apparent,
maximèque inviolabilis Ecclesiæ
Catholicæ auctoritas, abundè te-
stantur esse Purgatorium, etiam si
illud divinæ Scripturæ antiquo-
rumq; Theologorum verbis com-
probari non possent.

CAPUT XI.

De Aqua benedicta, & cereis atque
luminaribus Ecclesiæ.

1. Aqua benedicta usu in primaria Eccl-
sia, & illius efficacia contra fraudes demonum;
2. Cereorum item & iuminarium, oleiq; &
lampadarum, tam in templu quam in exequiis
moriuorum.

De Aqua benedicta Alexan-
der Summus Pontifex, & Martyr Dei inclytus, in quadam
epistola sua ante annos mille
quadringentos scripta, loquitur
hunc in modum: *Aquam sale com-
persam populis benedicimus, ut ea
cuncti aspersi sanctificentur ac puri-
ficentur: quod & omnibus Sacerdo-
tibus faciendum esse mandamus.
Nam si cinis vitula aspersus popu-
lum sanctificabat atque mundabat;
multo magis aqua sale aspersa, di-
vinisq; precibus sacrata, populum
sanctificat atq; emundat. Et si sale
asperso per Eliseum Prophetam ste-
rilitas*

CAPUT XII.

De externis ritibus atq; ceremoniis
& de Festis.

1. Externa carimonia in Officio divino, & precibus, adjuvant internam devotionem, corpufque Deo humiliant.

2. Feflorum dierum obfervatio ab Apoftolo inftituta fuit, ut S. Ignatius teftis eft.

DEUM nostrum, qui Spiritus est, rectè colimus, non Spiritu folum, fed etiam corpore externifque ritibus; nempe capitis inflexione, genuum fubmiffione, manuum elevatione conjunctioneque, vocis prolatione atq; cantu, & aliis confimilibus modis. Nam cum nos non ex invifibili tantum, fed ex vifibili quoque confitemur naturâ, iustum omnino eft ut ipfi Conditori nostro duplicem adorationem offeramus, videlicet invifibilem & vifibilem. Parum quidem aut nihil prodeft externa adoratio, fi defit interna: per externam tamen, interna plurimum juvatur. Eas ceremonias divini cultus, quas Ecclefia obfervat probatque, convenientiffimas efle agnofcit, quifquis rerum facrarum rationes perdidicit, & humilis eft.

Feflorum dierum meminit quinquagesimus primus Canon Apoftolorum in hunc modum: *Si quis Epifcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, carnibus ac vino feftivis diebus per abominationem & non propter animæ exercitationem abftineat, depunitor.* Beatus etiam Ignatius,

C c c c

Joan-

Hereticorum Lib. II. 4 Reg. 2.
Matth. 16.
Marc. 6.
Luc. 8.
 rilitas aqua fanata eft; quanto magis divinis precibus facrata, fertilitatem rerum aufert humanarum, & coinquinatos fanctificat atq; expurgat, ac cetera bona multiplicat, & infidias diaboli avertit, & à phantasmaticis verfutis hominem defendit? Nam fi tactu fimbria vefimenti Salvatoris falvatos infirmos efle non dubitamus; quanto magis virtute facrorum ejus verborum divinitus facrantur elementa, quibus fanitatem corporis & anima humana percipit fragilitas? Hæc Alexander.

2. Cereos & luminaria etiam Apoftolorum temporibus in locis Deo confecratis fuiffe, teftatur feptuagesimus primus Canon ipforum Apoftolorum: cuius Canonis verba fic habent: *Si quis Clericus aut laicus ceram vel oleum ex fancta furripuerit Ecclefia, à communionem excluditur.* Sanctus Joannes Damafcenus in Concione de Defunctis, citans Athanafium, ita loquitur: *Athanasius ille Magnus in Sermone undecunquæ concinno, quem in eos qui obdormierunt fcripfit, hæc dicit: Etiam fi is qui in pietate defunctus eft, fub dio collocetur, ne omiferis oleum & ceram (invocato Christo Deo) ad fepulchrum accendere: accepta enim Deo funt hæc, plurimamq; ab ipfo referunt retributionem. Oleum enim & cera, holocaustum eft: incruenta autem Hoftia oblatio, propitiatio eft: quod verò in pauperes confertur beneficium, omnis bona retributionis eft augmentum.*

1.
 Devotio adjuvatur exte-
 nu gesticu-
 bu; &
 carimonia-
 riarum
 ritibus.
 Ioan.

2.
 Apoftolo inftitue-
 runt Feflorum obfervantiam, teftis Canon Apoftolicus, & S. Ignatius.

collyrii
Hæreti-
corum
Lib. II.

Joannis Evangelistæ discipulus,
in epistola quam scripsit ad Phi-
lippenses, ait: *Dies festos nolite in-
honorare.*

CAPUT XIII.

*De libero arbitrio, & fide atque
operibus.*

1. Si non est in nobis liberum arbitrium, fru-
strà nobis suadetur oratio, & conatus; frustra pro-
ponitur pena & pramium, quæ idcirco brutum mini-
me competunt.

2. Non potest quidem liberum arbitrium
bonum facere sine gratia, sed nec ipsa gratia sal-
vat auctorem sine libero arbitrio.

3. Fides sola sine charitate bonisq; operibus,
nec justificat, nec salvat.

1.
Qui ne-
gani &
salvunt
liberum
arbitrium,
salvunt o-
rationes,
hortatio-
nes, præ-
cepta, &
gramina
cui panis.

QUOD hominis arbitrium non
esset liberum, & fidem sine
bonis operibus ad salutem suffi-
cere prædicant heretici, nimirum
occasionem & fomentum totius
iniquitatis sibi suisque discipulis
præbent. Si nobis deest arbitrii
libertas, si non voluntate eligen-
te; sed necessitate cogente, pecca-
mus; injustus est Deus, qui pec-
cantes æternis tormentis addicit.
Si arbitrium nostrum non est li-
berum, omnino coacta est vita
nostra: frustra homines rationis
participes dicimur, frustra acce-
pimus præcepta bene vivendi,
frustra Deum precari, frustra pe-
tere, quærere, pulsare, atque ad
virtutem eniti nos Scripturæ co-
hortantur: frustra Deus per Pro-
phetam clamat: *Si volueritis, &
audieritis me, bona terra comederis;
quod si nolueritis, & me ad iracun-
diam provocaveritis, gladius devo-
rabit vos: denique nos nihilo*

Luc. II.

Ma. I.

præstantiores sumus brutis ani-
mantibus, quæ neque laude vel
præmio, neque vituperatione aut
supplicio dignum quidquam a-
gunt, cum regere naturam non
possint, sed ad quælibet prosequen-
da uti naturalis instinctus com-
mover) ferantur.

Non possumus quidem per nos
eligere aut facere bonum: cere-
rum voluntatem nostram gratiæ
Dei adungere debemus; quæ gra-
tia prævenit, cooperatur, & sub-
sequitur. Sicut beatus Augusti-
nus ait: *Sine voluntate nostra, non
est in nobis justitia Dei. Voluntas
sanè non est nisi nostra, justitia non
est nisi Dei: esse potest justitia Dei si-
ne voluntate nostra, sed in nobis esse
non potest nisi per voluntatem no-
stram.* Deus non justificat nolentem
veluti sol non illuminat il-
lius visum, qui oculos ad solis
claritatem aperire non vult. Li-
bertas arbitrii nostri per pecca-
tum, quo omnes in Adam præva-
ricatores facti sumus, infirmata
est, non adempta.

Si fides sine bonis operibus suf-
ficeret ad salutem, Christus non
dixisset: *Si vis ad vitam ingredi,
serva mandata: sed dixisset, Si vis
ad vitam ingredi, fidem habetanti-
tium.* Non etiam Paulus clamaret:
*Si habuero omnem fidem, ita ut mon-
tes transferam, charitatem autem
non habuero, nihil sum.* Igitur non
quæcunque fides, sed ea quæ per
charitatem Deo adhæret, & bona
operatur, salutem conciliat: quem-
admodum idem Paulus Apосто-
lus

collyrii
Hæreticorum
Lib II.
Galat. 5.

Ius testatur, dicens: *In Christo fesu neque circumcisio aliquid valet, neque preputium; sed fides que per charitatem operatur.* Hinc beatus

Jacob 2. *Jacobus Apostolus ait: Fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa.* Quando Scriptura dicit,

Mar. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salus erit:* item, *Iustus ex fide vivit, ac consimilia; omnino intelligit fidem charitate sanctisque operibus ornatam.*

CAPUT XIV.

De Monachismo, & de psalmodiis atque orationibus, quas Latine peragunt virgines Deo consecrate, qua Latine non norunt.

1. Monachismu Deo gratus, & in primitiva Ecclesia usurpatu probatur:

2. Monasticorum quoque Ordinum varietates etiam tunc fuisse.

3. Oratio publica in lingua ignota oranti, non caret magnis fructibus: privatim autem orantes Ecclesia non prohibet nisi lingua sibi nota.

1a
Primitivam Ecclesiam agnovisse monachatum, ex S. Dionysio,

*Lib. 1. Collyrii cap. 5. 4.

Ex 3. Chrysostomo.

MONACHISMUM Ecclesia Dei semper approbavit, suoque gremio fovit, & tanquam eximiam sui portionem laudibus profecuta est. Dionysius Areopagita Apostoli Pauli discipulus, in libro Ecclesiasticæ hierarchiæ rationem consecrandi Monachi, publicamque professionem describit, quam * alibi supra in medium protulimus: ubi aperte ostendit, jam tum Monachos & crinium tonsurâ & vestis habitu distinctos ab aliis fuisse. Chrysostomus scripsit adversus vituperatores vitæ monasticæ libros tres in-

signes, & aliàs frequentissimè Monasticen magnificè commendat. Idem facit Basiliius Magnus: idem faciunt & innumeri alii tam Græci quàm Latini.

Neque improbanda est varietas institutionum monasticarum, modò talis non sit ut vergat ad schismata, & unitati fidei Catholicæ officiat. Nam honesta illa varietate ornatur Ecclesia, de qua

Psalmista sic canit: *Adstrui Regina à dextris tuis in vestitu de auro, circumdata varietate.* Hinc Epiphanius Cyprensis in libro quem

Adversus hæreses scripsit, agens de hujusmodi diversitate, ait: *Sunt & alii eximii vivendi modi in Ecclesia Catholica. Alii à quadrupedibus abstinent, vescuntur verò volucribus. Alii à volucribus abstinent, sed ovibus vescuntur ac piscibus. Alii verò ne ovibus quidem vescuntur, alii autem solum piscibus. Alii rursus à piscibus abstinent, solum vescuntur caseo; alii neque caseo vescuntur. Jam verò & alii à pane quoque abstinent, alii etiam ab arborum fructibus, & à coctis. Porro multi humi dormiunt, alii neque calcamentis utuntur: alii saccum gestant occultum. Complures in psalmodiis, orationibusque continuis, & sacrarum Scripturarum lectionibus exercentur.* Hæc Epiphanius.

Hæretici rem absurdam atque inutilem esse dicunt, quòd Ordinibus monastici virgines, quæ Latine non norunt, psalmodias laudesque divinas Latine dicant. Sed errant illi. Nam, sicut Augustinus

3o
Oratio nem etiã publicam Ecclesia in lingua non vulgari, laudat. An gustinus

errant illi. Nam, sicut Augustinus

Sollyrii nus ait ; qui Psalmum exactè non
Hareti- intelligit, credit tamen aliquid san-
corum sti esse in eo quod cantat, omnino sine
lib. II. fructu non est. Deus enim psallentis cor magis quàm verba attendit. Planè qui benigna & religiosa mente precatur, etiam si lingua sibi incognita oret, eximiam utilitatem eximiumq; meritum refert. Quemadmodum ægrotus quisque potionem medicinalem convenienter sumens, sanitati restituitur, licet ipsius potionis virtutem ignoret; & qui supplicationem in charta conscriptam misericordiam Principi humiliter reverenterq; offert, obtinet id quod illa supplicatio postulat, etiam si ipse verba ejusdem suæ supplicationis non intelligat. Nos sanè majori affectu præsentiorique animo plerumque precamur, dum intelligimus verba quæ in oratione proferimus, quàm si non intelligeremus: non tamen ob id æquissima honestissimaque consuetudo, quæ multis sæculis in Ecclesia DEI observata fuit, temerè immutanda est. Qui privatas orationes Deo pro sua voluntate offert, potest eas quæ voluerit lingua offerre: sed illas, quas ex instituto majorum tanquam Ecclesiæ minister peragere obstritus est, non alia lingua persolvere debet, quàm quæ præcipit vel concedit ipsa Ecclesia. Hic, sicut & ubique, obedientia melior est, quàm propriæ voluntatis persecutio. Inter omnium gentium linguas hæ tres in titulo Crucis

Christi specialius rebus divinis consecratae sunt, Hebræa, Græca, Latina.

CAPUT XV.

De virginitatis excellentia, & voto adimplendo.

1. Sancta virginitas & continentia melior est, quàm sanctus usus matrimonii.

2. Potest per Dei gratiam servari, licet Deo vovetur: sed qui eam voverit, non potest absque peccato à voto resilire.

3. Sic & alia vota nuncupare nemo cogitur; potest tamen qui vovet ea sanctè facere; & si fecerit, servare tenetur.

SANCTAM virginitatem sancto conjugio potior esse, nullus sanæ mentis dubitat. Unde Patres Orthodoxi castum conjugium argento, puram virginitatem auro assimilant. Joannes Baptista, & plerique ex Apostolis Apostolorumq; discipulis, virgines permanserunt: multa item tam virorum quàm feminarum millia in Ecclesia olim continentiam voverunt (sicut Historiæ Ecclesiasticæ & virorum Apostolicorum scripta abundantissimè testantur) eamque cum adiutorio & gratia Dei ad mortem usque servarunt. Sed & hodie infinita utriusque sexus multitudo illam vovet, atque custodit: sciens bonum esse homini (ut ait Apostolus) mulierem non tangere, & quia qui sine uxore est, sollicitus est quomodo placeat DEO: mulier item innupta & virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore & spiritu. De talibus Christus dixit: Sunt qui seipsos castraverunt propter regnum celorum.

Qui

*apta si-
militudo
medicina*

*libelli
suppliciu.*

*Non pro-
hibet Ec-
clesia pri-
vatis o-
rare lin-
gua vul-
gari.*

*Joan. 19
Marc. 15*

collyrii
Hæretico-
rum
Lib. II.
2.
Ante vo-
tum vir-
ginitatis
licet nu-
bere, non
pos.
Phillip. 4.
1. Tim. 5.
Audia-
tur S. Au-
gustinus,
vel qui si-
quis est,
de Fide
ad Petru-
m cap. 3.
1. Cor. 7.
3.
Nemo
sunt vo-
vere: sed
vota libe-
re reddere,
qui vo-
vit, cogi-
tur.
Deut. 23.

Qui incontinens est, & tenta-
tionibus stimulisque carnis per
invocationem divini auxilii at-
que animi diligentiam non resi-
stet, neminem credit posse conti-
nenter vivere; cum tamen dicat
Paulus: *Omnia possum in eo, qui me
confortat.* Liberum quidem est ei qui
continentiam non vovit, tradere
se conjugio: sed qui voto & p[ro]fes-
sione se obstrinxit, si jam corpus
Deo consecratum polluere per car-
nis commixtionem non timuerit,
juxta Apostoli sententiam habe-
bit damnationem, quia primam fi-
dem irritam fecit. Hinc Aug. de fi-
de ad Petrum ait: *Secundum Apo-
stoli dictum, Qui statuit in corde suo
firmus, non habens necessitatem, po-
testatem autem habens sue volunta-
tis, & vovit continentiam Deo, de-
bet eam usque in finem tota mentis
solicitudine custodire, ne damna-
tionem habeat, si primam fidem ir-
ritam fecerit. Similiter & conju-
gati viri & conjugatae mulieres, si ex
consensu perennem voverint DEO
continentiam, noverint se sui voti
obnoxios detineri, nec jam sibi debere
commixtionem carnis, quam prius
licitam habuerunt; sed Deo se de-
bere continentiam, quam voverunt.*
Hæc Augustinus.

De votis Scriptura ita loqui-
tur: *Cum votum voveris Domino
Deo tuo, non tardabis reddere: quia
requirit illud Dominus Deus tuus,
& si moratus fueris, reputabitur ti-
bi in peccatum. Si nolueris pollice-
ri, absque peccato eris. Quod autem
semel egressum est de labiis tuis, ob-*

*servabis, & facies sicut promisisti
Domino Deo tuo, & propria volun-
tate & ore tuo locutus es.* Rursum
ait Scriptura: *Vovete, & reddite* Psal. 75.
Domino DEO vestro. Rursumque:
*Si quid vovisti Deo, ne moreris red-
dere: displicet enim ei infidelis &
stulta promissio, sed quodcumque vo-
veris, redde: multoq[ue] melius est non
vovete, quam post votum promissa
non reddere.* Bonum igitur & lau-
dabile est, vovete, at execrandum
& damnabile, vota non reddere.
Sicut nullus vovete cogitur, ita
qui Deo vovit, si non impleverit
quod vovit, justè punietur.

CAPUT XVI.

De calibatu Clericorum.

1. In primitiva Ecclesia aliqui post conju-
gium sebant Sacerdotes, sed nunquam post Sacer-
dotium sebant conjugari.
2. Græca Ecclesia à secundu nuptiis prohi-
bet Sacerdotes. Paulus à Sacerdotio prohibet bi-
gamos.
3. Vsu uxori non permittebatur Sacerdoti
conjugato.
4. Merito Ecclesia Latina indixit caliba-
tum; eademq[ue] ratione quâ pro personu sacrati ur-
getur conjugium, pro aliis urgeri possit polyga-
mia.

Quod ad cælibatum Clerico-
rum attinet, fatemur, in pri-
mitiva Ecclesia consuetudinem
fuisse (quam Græci adhuc reti-
nent) ut is qui uxorem virginem
acceperat, si propter vitæ integri-
tatem dignus Sacerdotio esse vi-
debatur, in Sacerdotem conse-
crari posset: sed nunquam visum
fuit in Ecclesia sub Novo Testa-
mento, ut is qui jam erat Sacer-
dos, uxorem duceret. Unde vige-
simus

1.
Olim con-
jugati
sebant
Sacerdo-
tes: at Sa-
cerdotes
non fie-
bant con-
jugati,
ex Cano-
ne Apo-
stolico.

collycii
Hæretico-
rum
Lib. II.

Simus quintus Canon Apostolorum sic loquitur: *Ex his qui celibes ad Clerum pervenerunt, jubemus ut I. c. flores tantum atque Cantores, si velint, conjugia ineant.*

2.
Græci
prohibent
secundum
matrimo-
nium Pres-
byteri.
1. Tim. 3
Tit. 1.
Paulus
bigamos
à Sacer-
dotio re-
pellit, &
Canon A-
postoli-
cus.
Primiti-
va Eccle-
sia etiam
in hone-
stis uxo-
ribus jun-
ctos à Sa-
ceru mini-
steriis ex-
clusit.

Apud ipsos Græcos sicut olim, ita etiam modò, si conjugati Sacerdotis uxor moriatur, ipse Sacerdos secundam non ducit. Sane Paulus à Sacerdotio repellit omnes bigamos, dicens illum solum esse conjugatorum aptum esse Sacerdotio live Episcopatu, qui sit *unius uxoris vir*. Decimus sextus Canon Apostolorum, ita habet: *Qui post Baptisma secundis nuptiis fuerit copulatus, aut concubinam habuerit, non potest esse Episcopus, nec Presbyter, nec Diaconus, neque prorsus ex numero eorum qui ministerio sacro deserviunt.* Canon item decimus septimus talis est: *Qui viduam, aut repudiatam, aut meretricem, aut ancillam, aut aliquam ex his quæ publicis spectaculis mancipata fuerunt, acceperit uxorem, non potest esse Episcopus, nec Presbyter, nec Diaconus, nec omnino in sacrum Ordinem assumi.*

3.
Conjuga-
tum factum
Sacerdos,
abstine-
bat ab u-
xore jux-
ta sanctum
Clemen-
tem.

Et quidem de eo qui conjugatus ad sacrum ministerium eligebatur, Clemens Petri Apostoli discipulus in quadam Epistola ita scribit: *Si post ordinationem ministro altaris contigerit propria uxoris cubile invadere, sacrariis non intree limina, nec sacrificii portitor fiat, nec altare contingat, nec aquam Sacerdotibus porrigat ad manus. Qui Clemens in principio & calce e-*

iusdem Epistolæ testatur, se eam quæ scribit, accepisse à Petro præceptore suo.

Justissima ratione Ecclesia Latina abrogavit illam consuetudinem, qua is qui uxori alligatus erat, ad sacrum Ordinem altari-que ministerium admittebatur. Si quis objiciendo dicat, quamplures ex Clericis incontinenter vivere, ob idque permittendum esse ut ipsi matrimonia contrahant; Respondebimus: quia si Clericis, propter nonnullorum incontinentiam (quos turpitudi-
dini deditos Præpositi severissime punire debent) concedenda sunt connubia, pari ratione conjugatis propter effrenatam libidinem, quæ plerique, suis conjugibus non contenti, ad adulteria committunt atque fornicantur, concedendæ erunt plures uxores. Sicut autem istud non licet, ita nec illud permittendum est: utrumque execrandum est.

CAPUT XVII.

De abstinentia à carnalibus voluptatibus.

1. Abstinentia à licitis voluptatibus commodisq; carnis, Deo magnopere placet.
2. Non quasi peccarent illi utentes, si quorum status conveniunt; sed quia mortificatio magis placet Deo.

ABSTINENTIAM carnalium voluptatum, quam hæretici modò parvi faciunt, vel etiam irrident, præclare defendit vita & conuersatio sancti Iohannis Baptistæ, quo major non surrexit inter natos

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.
Ioannis
Baptista
& menti
to sancti
Augusti-
ni.
Matt. xi

natorum mulierum. De ipsa eadem abstinentia beatus Augustinus in libro de Fide ad Petrum, ita loquitur: *Humiles servi Christi, qui cupiunt Domino suo sine impedimento & absq; animi noxia occupatione servire, coniugia omnino non appetunt, & à carnibus & vino abstinent, in quantum corporis valetudo permittit.*

2. Non quia peccatum est, aut conjugem habere, aut vinum carnesve percipere: nam & beatus Apostolus dicit, *Quia omnis creatura DEI bona est, & nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione percipitur, sanctificatur enim per verbum DEI & orationem. Conjugium quoq; in primis hominibus Deus instituit ac benedixit: propter quod ipse Apostolus ait: Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Ideoq; servi Dei in eo quod à carnibus & à vino abstinent, non tanquam res immundas refugiunt, sed mundioris vite instituta sectantur: & in eo quod coniugia non habent, non nuptiarum bonum crimen esse existimant, sed continentiam jugem bonis nuptiis meliorem esse non dubitant.* Idem docens Joannes

Confr-
matur ex
Cantacu-
zeno.

Cantacuzenus, qui ex glorioso Romanorum Rege factus fuit humilis Monachus, in libro quem Adversus sectam Mahometicam Græcè scripsit, sic dicit: *Qui penes nos sunt Monachi, ab omnium carniū esu abstinent, non quod has impuras & rejiciendas esse arbitrentur; sed vitam * angustiorem sequi sublimiusq; conversari cupien-*

res, à carnibus abstinent. De ipsa abstinentia ab esu carniū & jejuniis, quæ ex præscripto Ecclesiæ observari debent, supra in priori libro * hujus Collyrii tractatum fuit.

tam vocat, ar-
tam &
rigidā
ab esu
carniū
abstinentiam.
*Cap. 4

CONCLUSIO

COLLYRII HÆRETICORUM.

POSSUNT sanè innumera divinarum Scripturarum, sacrorumque Conciliorum, & veterum Theologorum, tam Græcorum quàm Latinorum, testimonia produci contra prava dogmata hæreticorum hujus temporis; sed pauca illa quæ congestimus sufficere poterunt ad interiores eorum oculos sanandos, nisi desperatè cæcutiant. Hic itaque finem Collyrio nostro imponemus, adjicientes ista pro coronide.

Sanctus Pontifex Augustinus in libro de Vera religione ita scribit: *Neq; in confusione paganorum, neq; in purgamentis hæreticorum, neq; in languore schismaticorum, neq; in cecitate Judæorum querenda est religio, sed apud eos solos qui Christiani Catholici vel Orthodoxi nominantur. Alter quidam ait: Si in scriptis piorum Patrum aliqua fortè inveneris, qua dogmatibus Ecclesiæ Catholica minùs consentanea esse videantur, non dubites plus fidei tribuere ipsi universali Eccle-*

1.
Collyriū
est oculo-
rum
hæretico-
rum me-
dela.

2.
Coronidem S.
Augustini
non imponit, &
non nemo
alium de
auctoritate S. Ec-
clesiæ.

collyrii
Hæreti-
corum
Appen-
dix.
1. Tim. 3

*Ecclesia (quæ columna & firma-
mentum veritatis est, ideoque errare
nescit) quam cuius etiam sanctissi-
mo Scriptori. Dominus noster Je-
sus Christus concedere dignetur,
ut omnes veritatem agnoscentes,
idemque sentientes, uno ore ip-
sum glorificemus, qui est benedi-
ctus in sæcula sæculorum, Amen.*

COLLYRII
HÆRETICORUM
APPENDIX.

S. I.

*De Sacrificio Missæ, ex Apostolo-
rum Canonibus, sacrisq; Conci-
liis, & aliis.*

1. In Sacrificio Eucharistiæ nihil apponen-
dum, nisi panis, vinum, & aqua.
2. In primitiva Ecclesia, quicumque Missæ
assistebant, communicare debebant.
3. Diaconi non præsumant Eucharistiæ
Presbyteri peririgere.
4. Missam esse verum Sacrificium inconuen-
tum nova Legu.

1. Nihil ap-
pendendū
ad sacri-
ficiū, ni-
si ex A-
postolico
Canone
panis, vi-
num, &
aqua.

HÆRETICIS, impia temerita-
te hoc sæculo nostro dicen-
tibus, non fieri aliquam ob-
lationem in Missæ, ob idque eam
non esse Sacrificium, contradi-
cunt & Canones Apostolorum, &
decreta sacrorum Conciliorum,
& scripta omnium Orthodoxo-
rum Patrum. Nam tertius Canon
Apostolorum verat, ne Sacerdos
altari assistens aliqua in Missæ of-
ferat, præter illa quæ Christus of-

ferenda instituit. Verba ipsius
Canonis hæc sunt: *Si quis Episco-
pus aut Presbyter præter ordinatio-
nem Domini quam de Sacrificio in-
stituit, alia quepiam, puta aut mel,
aut lac, aut pro vino sicera confecta,
aut aves, aut aliqua animalia, aut
legumina ad altare obrulerit, ut qui
contra ordinationem Domini fa-
ciat, deponitur.*

Octavus Canon Apostolorum,
indicans consuetudinem olim
fuisse in Ecclesia, ut hi qui Missæ
intererant, sumerent Eucharis-
tiam, sic habet: *Si quis Episco-
pus, aut Presbyter, aut Diaconus,
aut quicumque alius ex sacro ordi-
ne, facta oblatione non communica-
verit, causam exponat: quæ si ratio-
nabilis fuerit, veniam consequatur.
Quod si illam non dixerit, a commu-
nitione sejungitur, tanquam qui po-
pulo causa lesionis exiterit, & sus-
picionem injecerit adversus eum qui
obtulit.*

In decretis primi Concilii Ni-
ceni capite decimo octavo ita le-
gimus: *Pervenit ad sanctam ma-
gnumq; Concilium, quod quibusdam
in locis ac civitatibus Diaconi Pres-
byteris sacram Eucharistiæ porri-
gant: quod nec regula, nec consue-
tudo tradidit, ut hi qui potestatem
offerendi non habent, illis qui of-
ferunt, Corpus Christi tradant. Il-
lud quoque innovit, quod jam non
nulli Diaconi ante Episcopos ipsam
Eucharistiæ contingunt. Hac igitur
omnia ampuentur. Diaconi
sua mensura contenti sint, & in ea
permaneant, scientes se & Episco-
porum*

J. II.

De B. Mariae virginitate, & de Sanctis ex Basilio.

- 1. Maria semper virgo permansit.
- 2. Sanctorum invocatio utilis & laudanda.
- 3. Reliquia sanctorum honoranda.

BASILIIUS Magnus in Sermone de Humana Christi generatione, differens de virginitate Mariae, inter caetera ait: *Ne aures eorum, qui Christum diligunt, admittant, quod Genitrix Dei aliquando desierit esse virgo, hac testimonia sufficere putamus. Ad hoc quidem quod dicitur, Et non cognovit eam donec peperit Filium suum primogenitum, dicimus, quod hac dictio eius, id est, Donec sive Usque, esse frequenter aliquem temporis terminum designare videtur, verè tamen infinitum praeseferat. Quale est & illud quod à Domino memoratur, Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi. Neque enim post hoc saeculum desinet Dominus esse cum Sanctis: sed promissio presentis temporis [perpetuitatem indicat] non est futuri amputatio. Eodem modo hic accipi Donec dicimus. Quod verò dictum est, Primogenitum; Primogenitus non omnino ad succedentem prolem comparationem habet, sed is qui primum vulvam aperit, primogenitus vocatur.*

Idem Basilius laudes sanctorum quadraginta Martyrum publica concione percelebrans, haec dicit: *Quae satietas prosequendi Martyrum*

porum ministros, & Presbyteris inferiores esse. Porro Eucharistiam secundum ordinem post Presbyteros accipiant, aut Episcopo aut Presbytero eam illis porrigente.

In decretis Concilii Ancyranis capite primo istud de Sacerdotibus, qui tempore persecutionis sacrificaverant, sed postea rursus certamen inierant, statuitur: *Hos placuit honorem quidem sedis reserere: offerre vero, & concionari, aut omnino aliquid sacrorum officiorum peragere, non licere.*

Ex praedictis liquet, Missam Sacrificium oblationemque vocari, & esse. Id ipsum testatur Clemens Petri Apostoli discipulus, in Epistola quam scripsit de Officio Sacerdotis & Clericorum: Dionysius quoque Azo pagita Pauli discipulus, in libro de Ecclesiastica Hierarchia, capite tertio: & Ignatius Joannis Evangelistae discipulus, in Epistola ad Smyrnenses. In Chrysolstomi Liturgia, & aliorum Catholicorum Graecorum scriptis, ipsa Missa frequenter dicitur *ἀνάμνησις* & *δοξία*, id est, *Incrumentum Sacrificium*. Sic autem appellatur, non quod in ea Corpus Christi sine sanguine offeratur, sed quod nullius animalis sanguis illata vi effundatur, sicut in veteri Lege.

Perpetua Virginitas Dei-paradisia. Paulo ultra mediū.

Matt. 23

Matt. 28

2.

Cultus & invocatio Sanctorum. In principio.

D d d d

collyrii
Hæreti-
corum
Appen-
dix.

tyrum memoriam, ei qui Martyrum amore tenetur? Nam honor in bonos conservos collatus, iudicium est benevolentia erga communem Dominum. Hi sunt qui nostram obtinentes regionem, velut turres quadam valida contra adversariorum incursum securitatem prebent. Copiosum beneficium, gratia minimè deficiens, & presentissimum Christianis auxiliium est Ecclesia Martyrum, exercitus triumphantium, chorus laudantium Dominum. Qui premitur aliqua angustia, ad hos confugit; qui letus est, ad hos procurrit: ille, ut a malis liberetur; iste, ne his qua commoda grataq; sunt, destituatur. O sanctum chorum! ô sacrum exercitum! ô inexpugnabilem cuneum! ô communes humani generis custodes! Optimi estis curarum socii, precum suffragatores, intercessores potentissimi, astra mundi, flores Ecclesiarum.

3.

Pium &
utile est
honorare
Sanctorum
Reliquias.

Idem Basilii in Concione de beata Julitta ait; Pyra, sancta mulieris corpus, veluti thalamus quidam refulgens, complexa, animam quidem in caelestem regionem, siq; convenientem quietem [ac sortem] transmisit; preciosum verò corpus cognatis & affinibus servavit integrum. Quod in pulcherrimo civitatis vestibulo collocatum, & locum sanctificat, & adentes pariter sanctos reddit. Porro terra Beata huius adventu presentiaq; benedicta, propriis visceribus naturam atque gratis simam emisit; adeo ut ipsa Martyr mater communis effecta, eos qui in civitate sunt veluti lacte quo-

piam nutriat. Hæc aqua & valentibus, sanntatis conservatio est, & delicatis, modesta suppeditatio voluptatis, & agris consolatio.

Rursum Basilii explanans Psalmum centesimum decimumquintum, super his verbis, Preciosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus, scribit in hæc verba: Quando pro Christo mors toleratur, preciosa sunt Reliquia Sanctorum ejus. Ante hoc tempus dicebatur, Si quis tetigerit mortuum, erit immundus: nunc verò qui attigerit ossa Martyris, efficitur aliquo modo sanctitatis particeps, ob gratiam quo sacro corpori adest atque insidet.

§. III.

De B. Maria & Sanctis, ex D. Joanne Damasceno.

1. Excellentia & Maria Virginis.
2. Sanctorum cultus Christiani utilis & licitus.
3. Imaginum etiam cultus religiosus cum magno fructu usurpatur.

JOANNES Damascenus libro quarto Orthodoxæ fidei, tractans de genealogia virginis Dei paræ, inter alia hæc dicit: Joachim venerabilem & dignam laudem annam in matrimonium duxit. Sed quemadmodum vetus Anna, qua sterilis erat, per orationem & promissionem genuit Samuelem; ita hæc, per supplicationem atq; promissionem Deo factam, proferi Deiparam: ut in hoc quoq; nulla illustrium gloriosarumq; inferior haberetur. Parit ergo gratia (idem An-

collyrii Anna interpretatur) Dominam, quod sanè Maria nomen significat. Nam reverà Domina facta est omnium creaturarum, cum Conditoris omnium mater nuncupetur. Sicut verò qui conceptus est, eam que concepit servavit virginem: sic & natus virginitatem ipsius servavit illèsam. Neque enim impossibile illi erat, & per portam transire, & ejus signacula non lādere. Manet igitur etiā post partum virgo, que semper virgo est. Quomodo enim, que genuerit Deum, & ex consequentium experientia miraculum agnoverat, viri consortium admisisset? Absit hoc, non est modesta mentis talia cogitare.

2. Idem Damascenus in eodem libro scribit hunc in modum: Honorare decet Sanctos, ut amicos Christi: & filios atq; heredes DEI. Fontes nobis salutare dominator Christus prebuit Sanctorum Reliquias, qua multis modis beneficia scaturiunt. Per ipsos Sanctos, demones abiguntur, morbi effugantur, infirmi curantur, ceci vident, leprosi mundantur, tentationes mœtoreseq; solvuntur. Omne donum bonum a Patre luminum per eos his, qui indubitata fide petunt, descendit. Quantum labores ut invenires Advocatum, qui ad mortalem Regem te adduceret, & pro te apud illum verba faceret? Advocati ergo totius generis, apud Deum pro nobis intercedentes non sunt honorandi? Certè honorandi. Nos fideles in nomine ipsorum templa DEO erigentes, in psalmis & hymnis, can-

ticisq; ac compunctione eos colamus. Statuas illis erigamus, & visibiles imagines. Deiparam, ut propriè verèq; Dei matrem, honoremus: Prophetam Joannem, ut præcurso-rem & Baptistam, * missumq; ac Martyrem: Apostolos, sicut fratres Domini & spectatores: Martyres, ut milites Christi: & sanctos Patres nostros, ac Deiferos exercitatores [hos vocamus Confessores] honoremus.

Idem Damascenus in ipso eodem libro sic scribit: Quandoquidem nonnulli nobis exprobrant quòd adoramus & honoramus Salvatoris nostri & Regina nostre Deipara imaginem, ceterorumq; Sanctorum ac famulorum Christi, audiant quòd (sicut ait Theologus ille, diviniissimus Basilius) imaginis honor ad exemplaris honorem transit. Invisibilis, incorporei, incircumscriptibilis, & infigurabilis Dei representationem quo facere potest? Hinc in antiquo Testamento tritus non fuit Imaginum usus. At vero posteaquam Deus per viscera misericordia sua, secundum veritatem homo propter salutem nostram factus est, & diversatus est in terris cum hominibus, miracula edidit, passus est, crucifixus est, resurrexit, atque assumptus est, Patribus visum fuit, ut veluti quadam præclarè gesta hæc Imaginibus representarentur, ad promptam memoriam. Sanè plerumque, dum cogitatione non tenemus passionem Domini, si contingat nos inspicere imaginem crucifixionis ipsius Christi, in memoriam salutaris passionis redimus, procedentes adoramus, non

* Apostolum
solum
Græcè
veritè
missionem
quia
missus
à Deo.
Ioan. r.

3.
Sacramentum
Imaginis
legitimum
sanctus
usum: &
ex eo com-
moda con-
paratio
& spiri-
tualia.
Cap. 173

collyrii
Hæreticorum
Appendix.

quidem materiam, sed id quod imagine representatur. Quemadmodum neque materiam Evangelii, neque Crucis materiam adoramus: sed quod typofiguraque expressum est. Idem & de Matris Dei imagine sentiendum est: nam honor ipsi impensus, in illum, qui ex ea incarnatus est, revocatur. Similiter autem & Sanctorum fortia facta roborant excitantque nos ad fortitudinem, & zelum, atque imitationem virtutis illorum, ac Dei gloriam.

§. IV.

Rursum de B. Maria & Sanctis,
ex Joanne Cantacuzeno.

1. B. Maria natura Angelis inferior, gratia & gloria ei sdem superior.

2. Imaginum usum nobis prestat id, quod phylacteria Iudeis prestabant; nimirum memoriam rerum divinarum.

3. Excitat etiam ad imitanda Sanctorum virtutes.

Y.
S. Virgo
Maria
Angelorum
dignitate & magnitudine gratia ac gloria antecellenti.

JOANNES Cantacuzenus scribens adversus sectam Mahometicam, inter alia hæc dicit: Sanctam Mariam semper virginem, creaturam Dei esse dicimus, Dei que ancillam. credimus autem & confitemur, quod ei similis nec natus sit, nec sit nasciturus ex viro ac muliere homo aliquis, usque ad consummationem seculi. Et secundum humanam quidem naturam Angelis eam inferiorem esse judicamus, tanquam hominem; honore vero & sanctimonia Angelos omnes incomparabiliter superare asserimus, eò quod Filium & Verbum Dei secundum carnem pepererit. Omnes etiam illam advocatam & auxiliatricem agnoscimus:

quæ indefinenter pro peccatoribus orat atque intercedit, editaque operatur miracula maxima suspendaque. Hanc autem adoramus & colimus, non ut Deum, sed ut matrem Filii Dei secundum carnem.

Idem Cantacuzenus ait: DEVS cognoscens humanam memoriam instabilem labilemque esse, precepit in veteri Testamento, ut Sacerdotes miracula ab ipso edita describerent eaque descripta semper in Sacerdotum manibus penderent: ut quotidie assidueque tam Sacerdotes quam populus, visis miraculis Dei descriptis quæ propter illos edita fuerant, in memoriam Dei revocarentur, Deoque gratiarum actionem & gloriam redderent, qui illos ex servitute Pharaonis liberaverat. Regesque magnos & fortes, ac gentes robustas everterat, quique illorum urbes populo Judæorum tradiderat. Quin & miracula quæ illis in deserto contigerant, describi voluit Dominus. Et factum est sicut precepit illis Deus. Videntes enim qua in Sacerdotum manibus suspensa erant, Dei recordati sunt, & illi gratias egerunt. Eadem plane Imaginum est ratio: hæc enim depingunt Christi Nativitatem, Baptismum, Crucifixionem, Resurrectionem: quibus visis, turba hominum in Dei recordationem perveniunt, & meditari incipiunt, quomodo Christus cum Deus esset, propter humani generis amorem carnem assumpsit, & in carne passus sit: sed & quæcunque alia Deus propter hominem fecit, memoriâ repetunt, Deoque gratias agunt, eum extollunt atque glorificant.

pollutis & vitalibus mysteriis, memoriam eorum qui fideliter obdormierunt habendam edixerunt.

^{3.} ^{Ex ad imitatio nem Sanctorum intelligit.} Idem Cantacuzenus rursus dicit: *Quemadmodum olim Roma & alibi Regibus illius temporis Ducibusque exercitus statuas ponebant, quas cernentes, recordabantur egrorum facinorum eorum quibus statua posita fuerant; ita & in Sanctorum imaginibus usuenit: quas dum contemplantur, reducentes mentem ad illarum exemplaria, eas veneramus. Ipsas in tabulis atque columnis adhuc extantes cum honore adoramus, vetustate vero corruptas & deletas non amplius veneramus, sed iudicamus inuiles. Idem quoque & in Cruce videre est: quamdiu enim lignum aliquod figuram Crucis prætulit, adoratur, salutaturque a nobis; ubi vero figura Crucis interierit, ulterius lignum a nobis non adoratur.*

S. V.

De fidelibus defunctis. Ex diversis.

1. Traditio orationis pro defuncto probatur ab Apostolis derivata: Ex Damasceno;
2. Ex Dionysio Areopagita;
3. Ex Chrysostomo;
4. Ex Gregorio Nysseno;
5. Ex Epiphano Cyprensi Episcopo.

^{1.} ^{Gratio pro defunctis Apo- stolica traditio- ne est, ex S Damasceno.} JOANNES Damascenus in Sermone de Defunctis ait: *Discipuli illi Salvatoris & divini Apostoli, qui ipsius Verbi spectatores fuerunt, totiusque mundi circulum vivum ceperunt, in tremendis atque im-*

pollutis & vitalibus mysteriis, memoriam eorum qui fideliter obdormierunt habendam edixerunt.

Idem Damascenus in eodem ^{2.} ^{Probatum ex Dionysio Areopagita suffragium pro mortuis.} Sermone citat Dionysium Areopagitam, his verbis: *Exercitatus ille & profundus in divinis Dionysius in mystica consideratione, ubi de Defunctis agit, dicit: Sanctorum preces etiam in vita ista, nedum post mortem, prosunt his qui sacris precibus digni sunt, nempe fidelibus. per id quod dicit, Nedum, nihil aliud intelligendum est, quam, Quanto magis. Damascenus ibidem plura adfert testimonia ex libro quem ipse Dionysius scripsit de Ecclesiastica hierarchia.*

In eodem Sermone idem Damascenus citans Chrysostomum, ^{3.} ^{Ex sancto Chrysostomo.} dicit: *Joannes ille, cui ab auro cognomen est (verè enim aurea verba loquitur) Non temerè, inquit, aut casu hæc à sapientissimis Dei Discipulis sancita, atque Ecclesie ipsius tradita fuerunt, ut Sacerdos in tremendis mysteriis preces fundat pro fidelibus defunctis.*

Paulò post in eodem Sermone ^{4.} ^{Ex S Gregorio Nysseno.} Damascenus, allegans Gregorium Nyssenum, ait: *Sapientissimus Gregorius Nyssenus, Non, inquit, absque ratione & utilitate à Christi prædicatoribus ac Discipulis traditum est, & in sancta Dei Ecclesia ubique vim legis obrinuit, sed res est modis omnibus utilis, Deoque imprimis grata, videlicet, memoriam eorum qui in recta fide obdormierunt, facere in divina illa lumineque plena mystagogia.*